

Michał Kobusiewicz

Smolno Wielkie, gm. Kargowa, woj.
zielonogórskie, St. 2 i 3, AZP 59-17/3 i
5

Informator Archeologiczny : badania 24, 5-6

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Skarżysko-Kamienna, woj. kieleckie Zespół stanowisk „Rydno” w rejonie dawnego nowego Młyna AZP 80-66

Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie Polska Akademia Nauk Instytut Historii Kultury Materialnej Zakład Epoki Kamienia

Badaniami kierował mgr Andrzej J. Tomaszewski (PMA) przy współudziale mgr Haliny Królik (IHKM); mgr E. Dantelczyk (PMA). Finansowały PMA i IHKM PAN. Trzeci sezon nowej kampanii. Stanowiska związane z eksploatacją i przetwarzaniem hematytu w epoce kamienia.

Prace koncentrowały się na tym samym wycinku rezerwatu archeologicznego, co badania w dwóch poprzednich sezonach.

Systematyczne doikowanie (900 dołków) ujawniło 2 nowe koncentracje materiału. Pracami wykopaliskowymi objęto wcześniej eksplorowane koncentracje (Rydno I/88-90 i Rydno II/89-90) oraz 3 nowe (Rydno I — III/90).

Wykop Rydno I/88-90 poszerzono na wschód o 4 m² osiągając skraj krzemienicy. Wydobyto nieliczny przepalony materiał wiążący się z kompleksem z tylczakami łukowymi.

Wykop II/89-90 poszerzono łącznie o 28 m² na północ, zachód i południe obejmując krawędzie krzemienicy. Pozyskano 162 dalsze zabytki krzemienne, w większości przepalone, w tym 12 rdzeni i fragmentów oraz 15 narzędzi, głównie ryłców i drapaczy, zgodne taksonomicznie z wydobytymi tu w ubiegłym roku.

Wykop Rydno I/90 (32 m²) objął wschodnią, ocalałą partię zniszczonej przez piaskownicę krzemienicy „tylczakowej” i dostarczył 134 wytworów krzemiennych, często przepalonych. Wśród materiału znalazły się 3 rdzenie i kilkanaście narzędzi, głównie drapaczy. Obserwowano zabarwienie sedimentów hematytom w postaci niewielkich i nieregularnych plam.

Wykop Rydno II/90 (36 m²) objął koncentrację materiału (2455 artefaktów kamiennych, 30 fragmentów ceramik) w kontekście nieckowatego obiektu (3 x 2,5 x 0,3 m) przesyconego proszktem hematytom. Z obiektem tym wiąże się bezpośrednio przepalone wytwory krzemienne, typologicznie „tylczakowe”, oraz rozdrobnione kości. Wyróżniono kilkanaście rdzeni i ponad 80 narzędzi, wśród których zdecydowanie dominują ryłce (ponad 40), a mniej jest drapaczy (13) i pazurów (6). Mniej liczna, nieprzepalona część materiału kamiennego (m.in. kilka okazów z obsydianu) reprezentuje w większości, tak jak i ceramika, późniejsze, neolityczne osadnictwo w tym miejscu.

Wykop Rydno III/90 (10 m²) ujawnił fragment większej krzemienicy „tylczakowej”. Wydobyto 445 zabytków krzemiennych, w tym 1 rdzeń oraz ponad 40 narzędzi, głównie ryłców i drapaczy.

W całym, pozyskanym w tym roku, materiale dominuje krzemień czekoladowy (także „czekolada” narzutowa), natomiast mniej liczne są wytwory z krzemienia kredowego i jurajskiego.

Materiały przechowywane są w PMA i IHKM PAN.

Badania, m.in. wykopów II/90 i III/90, będą kontynuowane.

Smolno Wielkie, gm. Kargowa woj. zielonogórskie St. 2 i 3 AZP 59-17/3 i 5

Polska Akademia Nauk Instytut Historii Kultury Materialnej Zakład Archeologii Wielkopolski w Poznaniu

Badania prowadził doc. dr hab. Michał Kobusiewicz. Finansował WKZ w Zielonej Górze oraz IHKM PAN. Pierwszy sezon badań. Stanowiska mezolityczne.

Stanowisko 2

Stanowisko położone jest na zachodniej krawędzi Grniej Obry, około 2 km na północ od szosy Poznań-Zielona Góra. Dostarczyło ono około 4 tys. zabytków krzemiennych występujących w tzw. układzie bezkrzemienicowym na obszarze całego wykopu o powierzchni 42 m². Materiał krzemienny występował do głębokości około 80-90 cm od powierzchni, przy czym najbardziej intensywnie nieco powyżej, poniżej oraz w obrębie gleby kopalnej. Gleba kopalna, dobrze rysująca się zarówno w planie płaskim, jak i w profilu wykopu występowała na głębokości około 50 cm (strop gleby), a jej miąższość wahała się od 10 do prawie 20 cm. W części wschodniej wykopu, przylegającym do załomu terasy, gleba ta była niekiedy dość silnie zaburzona procesami o trudnym do wyjaśnienia charakterze; w tej części warstwa tej gleby była również najgrubsza. Pośród całości materiału wyróżniono 225 okazów wydzielonych, w tym 66 rdzeni i ich fragmentów oraz 159 narzędzi i ich fragmentów. Typologicznie materiał ten jest mezolityczny, wieku atlantyckiego. Pośród narzędzi klasycznie mezolitycznych wydzielono również nieliczne okazy o pokroju paleolitycznym. Z osadnictwem paleolitycznym łączy się również być może niektóre rdzenie i niewielka część pól surowca. Na przedłużeniu wykopu głównego założono wykop torfowy o powierzchni 6 m². W wykopie tym zarejestrowano czytelną sekwencję różnego rodzaju torfów spoczywających na piaskach podłoża na głębokości około 1,8 m. W wykopie nie natrafiono na materiał archeologiczny, natomiast wystąpiły w nim węgle

drzewne, nadające się do datowania C-14, najprawdopodobniej związane z jedną z faz osadniczych występujących na terasie.

Stanowisko 3

Położone jest na małej wyspie-ostańcu około 200 m na wschód od stanowiska Smolno Wielkie 2. Materiał w liczbie około 250 krzemieni zwykłych oraz 32 wydzielonych występował w próchnicy do głębokości 40-45 cm w mało charakterystycznym układzie.

Bezpośrednio pod próchnicą zalegały płaski podłoża.

Chronologicznie wiązać należy go z osadnictwem mezolitycznym, być może atlantyckim. W wykopie uchwycono również paleńsko z okresu rzymskiego, o średnicy około 1 m.

Badania na tych stanowiskach zakończono. Materiały znajdują się w ZAW IHKM PAN w Poznaniu.

Ściejowice, gm. Liszki woj.
krakowskie St. 1 AZP 103-
55/135

Muzeum Archeologiczne w Krakowie

Badania prowadzili: dr Anna Dagnan-Ginter, mgr Elżbieta Chochorowska (MA), mgr Sławomir Dryja. Konsultacja geologiczna — doc. dr hab. Maciej Pawlikowski (AGH). Finansowało Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Badania o charakterze weryfikacyjno-ratowniczym. Drugi sezon badań. Obozowisko mezolityczne.

Kontynuowano prace wykopaliskowe na stanowisku 1 w Ściejowicach. Wykop (II/90) był bezpośrednim nawiązaniem i poszerzeniem wykopu II/89 w kierunku zachodnim. Przebadano dalsze 42 m² obszaru stanowiska. Uzyskano około 4 tysięcy artefaktów krzemienianych. Ponadto wydobyto niewielką ilość źle zachowanego, okruczowego materiału ceramicznego, który zalegał w warstwach przypowierzchniowych.

W odsłoniętym w trakcie eksploracji stanowiska profilu stwierdzono obecność dwóch poziomów glebowych: współczesnej próchnicy i starszej gleby, jednak wyraźnie młodszej od badanego obozowiska dolnego poziomu glebowego i w obrębie ciemnego piasku bezpośrednio pod nim zalegającego.

Analiza poziomego rozmieszczenia wyrobów krzemienianych w odsłoniętej części stanowiska, wydaje się wskazywać na jednokrzemienicowy układ przestrzenny obozowiska.

W inwentarzu krzemienianym znaczącą grupę stanowią narzędzia, wśród których najliczniej reprezentowane są zbrojniki. Pokrój typologiczno-techniczny materiałów krzemienianych oraz frekwencja poszczególnych grup wyrobów (duży udział narzędzi) świadczą o podomowym charakterze stanowiska.

Troniny, gm. Pątnów woj.
sieradzkie St. 5 AZP 80-45/5

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadził dr Krzysztof Cyrek z Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Finansował WKZ w Sieradzu. Czwarty sezon badań. Obozowisko i pracownia krzemieniarska z paleolitu schyłkowego, obozowisko z mezolitu i osada z późnej epoki brązu.

Jak wykazały czteroletnie badania archeologiczne i geomorfologiczne stanowisko zajmuje sporą część cypla współczesnej terasy nadzalewowej. U jej podnóża odkryto kopalne starorzecza, będące świadectwem późnoplejstoceniowego (data 14C: 10710 ± 180 BP) i holoceniowego rozwoju doliny Warty. W trakcie tegorocznych badań powiększono przebadaną powierzchnię do 260 m² oraz do 12 liczbę dobrze uchwytnych, schyłkowopaleolitycznych krzemienic. Każda z nich charakteryzowała się współobecnością domowych i pracownianych elementów. Krzemienicom towarzyszyły składy rdzeni i pól surowca oraz silnie zniszczone jamy kulturowe o trudnej do odczytania morfologii i niejasnej funkcji.

Szereg danych przemawia za tym, że mamy tu do czynienia z obozowiskami i pracowniami przydomowymi kultury świderskiej, wielokrotnie zakładanymi na omawianym cyplu, co w sumie utworzyło stanowisko o powierzchni ok. 10000 m².

Na podstawie wyników analizy techniczno-typologicznej oraz chronologii innych stanowisk z tego rejonu, stanowisko w Troninach należy umieścić w okresie od schyłku Allerödu do początku holocenu.

Badania na stanowisku zostały zakończone.

Turkowice, gm. Werbkowice woj. zamojskie patrz epoka brązu